

**Політика в сфері
боротьби
зі злочинністю**

**Матеріали
Всеукраїнської
науково-практичної
конференції**

1-2 березня 2013 року

м. Івано-Франківськ

Міністерство освіти і
науки, молоді та спорту України

Прикарпатський національний університет імені
Василя Стефаника

Юридичний інститут

Івано-Франківський обласний осередок Асоціації
кримінального права України

Політика в сфері боротьби зі злочинністю

Матеріали Всеукраїнської науко-
во-практичної конференції
(1-2 березня 2013 року)

м. Івано-Франківськ, 2013

ББК 67.9 (4Укр)

П68

Оргкомітет та редакційна колегія:

Фріс Павло Львович – завідувач кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Заслужений діяч науки і техніки України, академік АН ВО України, доктор юридичних наук, професор

Микитин Юрій Іванович – заступник директора Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент

Загурський Олександр Богданович - доцент кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника, кандидат юридичних наук, доцент

Козич Ігор Васильович – старший викладач кафедри кримінального права Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, кандидат юридичних наук

П68 Політика в сфері боротьби зі злочинністю [текст] : *Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (1-2 березня 2013 року, м.Івано-Франківськ).* - Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2012. - 307 с.

У збірник включені статті і тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції «Політика в сфері боротьби зі злочинністю», яка відбулася 1-2 березня 2013 року на базі Юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Висвітлюються результати наукових досліджень проблем кримінально-правової, кримінально-процесуальної, кримінально-виконавчої та кримінологічної (профілактичної) політики, а також інші аспекти політики Української держави в сфері боротьби зі злочинністю.

Теоретичні положення і практичні рекомендації учасників конференції щодо удосконалення різних підсистем політики в сфері боротьби зі злочинністю стануть вагомим кроком на шляху розвитку правової думки та законодавчого процесу.

Для студентів, слухачів, курсантів юридичних інститутів та факультетів, науковців, практичних працівників та всіх зацікавлених осіб.

© Юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2013

<i>Федорак Л.М.</i> Кримінально-правова політика України у сфері визначення інституту множинності злочинів	164
<i>Андрєєв А.В.</i> Поняття та види кримінальної відповідальності	165
<i>Валіков І.А.</i> Про здоров'я населення як об'єкт зайняття гральним бізнесом	168
<i>Данченко К.М.</i> Значення принципів кримінально-правової політики	171
<i>Карелова Г.А.</i> Кримінальна відповідальність в контексті політики в сфері боротьби зі злочинністю	174
<i>Максимів О.Д.</i> До питання загально-політичних принципів політики України в сфері боротьби зі злочинністю	178
<i>Маїтталер Н.С.</i> Окремі питання кваліфікації судами України заподіяння шкоди здоров'ю декількох осіб	181
<i>Мирошниченко Н.М.</i> Правові наслідки кримінального проступку	185
<i>Мнишенко Є.С.</i> До питання підстав посилення заходів кримінально-правової політики в сфері права на освіту в Україні	188
<i>Ризак Я.В.</i> Диференціація кримінальної відповідальності за хабарництво	192
<i>Смушак О.М.</i> Причетність до злочину за кримінальним кодексом України та Франції: порівняльний аналіз	194
<i>Торбєєв М.О.</i> Деякі особливості форм кримінальної поведінки в сфері радіаційної безпеки	197
<i>Череній П.П.</i> Кримінально-правова характеристика специфічних ознак суб'єктивної сторони умисного вбивства з особливою жорстокістю	200
<i>Шведова Г.Л.</i> Інститут політичної відповідальності в системі заходів протидії корупції в Україні	204

Новели кримінального процесуального законодавства та кримінально-процесуальна політика

<i>Азаров Д.С.</i> Новий КПК – прозруливе ложа для матеріального права	208
<i>Басиста І.В.</i> Проблеми прийняття початкових процесуальних рішень слідчого на стадії досудового розслідування за КПК 2012 року	211

яка надає публічні послуги, неможливо об'єктивно оцінити впливу диференціації кримінальної відповідальності за хабарництво для науки та практики в Україні. На наш погляд, закріплений у КК підхід повністю відповідає вимогам міжнародних конвенцій, практиці більшості країн Європи та США, та матиме позитивний вплив на подальший розвиток кримінального права в Україні.

1. Андрушко П.П. *Реформа українського антикорупційного законодавства у світлі міжнародно-правових зобов'язань України*. – К.: Атіка, 2012. – 332 с.
2. Ковбасюк В. *Антикорупційне законодавство України необхідно вдосконалити* // *Вісник прокуратури України*. – 2011. - №12. – С. 6-8
3. *Електронний ресурс*: <http://crimecor.rada.gov.ua/komzloch/doccatalog/document?id=49912>
4. Макаров С.Д. *Уголовная ответственность за коммерческий подкуп*: Дис. ..канд. юрид. наук: 12.00.08 – М.: РГБ, 2002. – 204 с.

Смушак О.М.

ПРИЧЕТНІСТЬ ДО ЗЛОЧИНУ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ ТА ФРАНЦІЇ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Сучасне кримінальне законодавство не містить в Загальній частині КК України 2001 року, спеціального інституту причетності до злочину, а також не використовує терміну «причетність». Щодо розуміння причетності, його загальна характеристика дається в теорії кримінального права, хоча єдиної точки зору з приводу його змісту немає.

Потрібно зазначити, що причетність впливає на кваліфікацію діянь та визначення виду та розміру покарання, а значить, на долю особи, яка притягується до кримінальної відповідальності. Тому цілком закономірним є інтерес науковців до проблеми, які виникають при застосуванні інституту причетності до злочину в кримінальному праві.

У юридичній літературі немає єдиної думки стосовно змісту інституту причетності до злочину. Майже всі дослідники, характеризуючи причетність до злочину, вказують на таку ознаку, як суспільна небезпека джерелом якої виступає збільшення можливості для уникнення особи, яка скоїла основне діяння, від кримінальної відповідальності і покарання за допомогою осіб, які не брали участі у його вчиненні. Властивість суспільної небезпеки вказує на суттєву шкідливість досліджуваного діяння і говорить про те, що причетність до злочину знаходиться у сфері кримінально-правового регулювання.

В кримінальному праві виділяють такі види причетності до злочину:

- заздалегідь не обіцяне приховування злочину (ст. 396 КК України) чи злочинної діяльності учасників злочинних організацій (ст. 256 КК України), а також, придбання отримання та зберігання чи збут майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 198 КК України);
- потурання злочину (ст.ст. 197, 364, 367 КК України тощо);

- неповідомлення про злочин (даний вид злочину є кримінально караним, лише коли він поєднаний із завідомо неправдивими показаннями та відмовою давати показання (ст.ст. 384, 385 КК України).

КК Франції, як і КК України не містить ні в Загальній ні в Особливій частинах поняття «причетності до злочину». Та при цьому встановлює відповідальність за такі види причетності, як приховування та недонесення про злочин. Потурання визнається самостійним злочином, крім цього даний інститут виділений із інституту співучасті.

Законодавством Франції встановлюється кримінальна відповідальність за приховування злочинця. Стаття 434-4 КК Франції визначає заздалегідь необіцяне приховування, як діяння вчинене з метою перешкодження встановленню істини, яке проявилось в зміні стану місця вчинення злочину або проступку або шляхом спотворення, фальсифікації або стирання відбитків, слідів, шляхом підкидання, переміщення або знищення будь – яких предметів (п.1) знищення, вилучення, укриття або викривлення будь – якого приватного документа або предмета, який здатний полегшити розкриття злочину або проступку, пошук доказів або засудження винних (п.2) [1, с. 410].

В той же час відповідно до КК Франції приховування трупів і речей, добутих злочинним шляхом (ст. ст. 460 і 461), оцінювалось, як самостійне злочинне діяння. Відповідно до ст. 434-6 КК Франції підлягають кримінальній відповідальності особи, які приховують злочинця, який вчинив тяжкий злочин (покарання за яке передбачено не менше 10 років тюремного ув'язнення). За КК України у відповідності до ст. 396 (Приховування злочин) покарання за таке приховування встановлюється до 3 років позбавлення волі.

Наступне питання, яке знайшла відображення в кримінальному законодавстві Франції, є можливість звільнення від кримінальної відповідальності за причетність подружжя, родичів, інших близьких особи, яка вчинила злочин. Відповідно, до КК Франції до переліку осіб які звільняються від кримінальної відповідальності включено родичів по прямій лінії та їх чоловіка або дружину (подружжя), а також брати і сестри та їх чоловіки або дружини, виконавця або співучасника злочину. Не підлягають кримінальній відповідальності чоловік або дружина чи особа, яка мешкає разом із виконавцем або співучасником (співмешканець), а також особи, які зобов'язані зберігати таємницю в порядку передбаченому ст. 226-13 (Розголошення відомостей отриманих в результаті професійної діяльності) [2, с. 124, 3, с. 408].

Як бачимо, дана норма є ширшою в порівнянні з нормою, яка міститься в ст. 396 КК України. В ст. 434-4 КК Франції визначає заздалегідь необіцяне приховування, як діяння вчинене з метою перешкодження встановленню істини, яке полягає в зміні стану місця вчинення злочину або проступку або шляхом спотворення, фальсифікації або стирання відбитків, або слідів або шляхом підкидання, переміщення або знищення будь – яких предметів (п.1) знищення, вилучення, укриття або викривлення будь – якого приватного документа або предмета, який здатний полегшити розкриття злочину або проступку, пошук доказів або засудження винних (п.2) [3, с.410].

У відповідності до ст. 321-1 КК Франції під приховуванням майна, добутого злочинним шляхом, як діяння, яке виражається в приховуванні, зберіганні або передачі будь-якої речі чи надання опосередкованих послуг з метою її передачі, коли відомо, що така річ отримана в результаті вчинення злочину або проступку. Також під приховуванням розуміється діяння, яке виражається в будь-якому використанні майна, яке отримане від будь-якого злочину, або проступку, у випадку коли відомо його походження [4, с.310].

Відповідно до кримінального законодавства Франції, приховування майна добутого злочинним шляхом кваліфікується як співучасть в тому злочині, в результаті якого добуто майно, коли придбання або збут даного майна було заздалегідь обіцяне, а також коли особа яка придбала або збула майно виступає в ролі співвиконавця, організатора, підбурювача. Цілком логічно було б віднести придбання або збут майна, яке не було заздалегідь обіцяне до однієї із форм причетності до злочину, однак законодавець вказаних країн відніс і даний випадок до пособництва злочину як однієї із форм співучасті.

Наступний вид причетності до злочину, який отримав своє законодавче регулювання в КК Франції, є недонесення про злочин, який готується або вчиняється (ст. 434-1-434-3, 434-11). Відповідно до ст. 434-1 даного Кодексу, встановлена відповідальність за неповідомлення про вчинений злочин, а також, неповідомлення про осіб які його вчинили.

Не притягуються до кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення злочину по відношенню до неповнолітньої особи, яка не досягла 15 років, осіб, які не здатні себе захистити у зв'язку із віком, фізичним чи психічним станом, які не донесли на родичів по прямій лінії, чоловіка (дружину), співмешканця, які вчинили злочин, а також священнослужитель (ст.434-3) [4, с. 410].

Крім того, в КК Франції передбачена кримінальна відповідальність за неповідомлення про докази невинуватості особи, яка тимчасово взята під варту або засуджена за злочин (ст. 434-11). При цьому звільненню від відповідальності підлягає особа, яка, хоч із запізненням дасть свідчення за власною волею. Дані норми могли б дістати своє законодавче закріплення і в КК України.

Наступним видом причетності до злочину який отримав законодавче регулювання в законодавстві Франції є потурання злочину. КК Франції (ст. 423-5) прямо зазначає обов'язок посадових осіб перешкоджати злочинам.

Крім спеціального суб'єкта, кримінальній відповідальності підлягає і загальний суб'єкт.

Відповідно до ст. 223-3, 223-4 КК Франції, встановлюється відповідальність осіб, які залишили без допомоги особу, яка не здатна сама себе захистити. Суб'єкт даного злочину є спеціальний (це особа, що залишила людину, яка знаходиться в безпорадному стані, в небезпеці, повинна піклуватися про неї).

Отже, подана інформація про законодавче регулювання інституту причетності до злочину в законодавстві України та Франції дозволяє зробити такі висновки:

1. Законодавством Франції врегульоване не тільки заздалегідь не обіцяне приховування, але і недонесення, потурання визнається самостійним злочином.

- неповідомлення про злочин (даний вид злочину є кримінально караним, лише коли він поєднаний із завідомо неправдивими показаннями та відмовою давати показання (ст.ст. 384, 385 КК України).

КК Франції, як і КК України не містить ні в Загальній ні в Особливій частинах поняття «причетності до злочину». Та при цьому встановлює відповідальність за такі види причетності, як приховування та недонесення про злочин. Потурання визнається самостійним злочином, крім цього даний інститут виділений із інституту співучасті.

Законодавством Франції встановлюється кримінальна відповідальність за приховування злочинця. Стаття 434-4 КК Франції визначає заздалегідь необіцяне приховування, як діяння вчинене з метою перешкодження встановленню істини, яке проявилось в зміні стану місця вчинення злочину або проступку або шляхом спотворення, фальсифікації або стирання відбитків, слідів, шляхом підкидання, переміщення або знищення будь – яких предметів (п.1) знищення, вилучення, укриття або викривлення будь – якого приватного документа або предмета, який здатний полегшити розкриття злочину або проступку, пошук доказів або засудження винних (п.2) [1, с. 410].

В той же час відповідно до КК Франції приховування трупів і речей, добутих злочинним шляхом (ст. ст. 460 і 461), оцінювалось, як самостійне злочинне діяння. Відповідно до ст. 434-6 КК Франції підлягають кримінальній відповідальності особи, які приховують злочинця, який вчинив тяжкий злочин (покарання за яке передбачено не менше 10 років тюремного ув'язнення). За КК України у відповідності до ст. 396 (Приховування злочин) покарання за таке приховування встановлюється до 3 років позбавлення волі.

Наступне питання, яке знайшла відображення в кримінальному законодавстві Франції, є можливість звільнення від кримінальної відповідальності за причетність подружжя, родичів, інших близьких особи, яка вчинила злочин. Відповідно, до КК Франції до переліку осіб які звільняються від кримінальної відповідальності включено родичів по прямій лінії та їх чоловіка або дружину (подружжя), а також брати і сестри та їх чоловіки або дружини, виконавця або співучасника злочину. Не підлягають кримінальній відповідальності чоловік або дружина чи особа, яка мешкає разом із виконавцем або співучасником (співмешканець), а також особи, які зобов'язані зберігати таємницю в порядку передбаченому ст. 226-13 (Розголошення відомостей отриманих в результаті професійної діяльності) [2, с. 124, 3, с. 408].

Як бачимо, дана норма є ширшою в порівнянні з нормою, яка міститься в ст. 396 КК України. В ст. 434-4 КК Франції визначає заздалегідь необіцяне приховування, як діяння вчинене з метою перешкодження встановленню істини, яке полягає в зміні стану місця вчинення злочину або проступку або шляхом спотворення, фальсифікації або стирання відбитків, або слідів або шляхом підкидання, переміщення або знищення будь – яких предметів (п.1) знищення, вилучення, укриття або викривлення будь – якого приватного документа або предмета, який здатний полегшити розкриття злочину або проступку, пошук доказів або засудження винних (п.2) [3, с.410].

У відповідності до ст. 321-1 КК Франції під приховуванням майна, добутого злочинним шляхом, як діяння, яке виражається в приховуванні, зберіганні або передачі будь-якої речі чи надання опосередкованих послуг з метою її передачі, коли відомо, що така річ отримана в результаті вчинення злочину або проступку. Також під приховуванням розуміється діяння, яке виражається в будь-якому використанні майна, яке отримане від будь-якого злочину, або проступку, у випадку коли відомо його походження [4, с.310].

Відповідно до кримінального законодавства Франції, приховування майна добутого злочинним шляхом кваліфікується як співучасть в тому злочині, в результаті якого добуто майно, коли придбання або збут даного майна було заздалегідь обіцяне, а також коли особа яка придбала або збула майно виступає в ролі співвиконавця, організатора, підбурювача. Цілком логічно було б віднести придбання або збут майна, яке не було заздалегідь обіцяне до однієї із форм причетності до злочину, однак законодавець вказаних країн відніс і даний випадок до пособництва злочину як однієї із форм співучасті.

Наступний вид причетності до злочину, який отримав своє законодавче регулювання в КК Франції, є недонесення про злочин, який готується або вчиняється (ст. 434-1-434-3, 434-11). Відповідно до ст. 434-1 даного Кодексу, встановлена відповідальність за неповідомлення про вчинений злочин, а також, неповідомлення про осіб які його вчинили.

Не притягуються до кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення злочину по відношенню до неповнолітньої особи, яка не досягла 15 років, осіб, які не здатні себе захистити у зв'язку із віком, фізичним чи психічним станом, які не донесли на родичів по прямій лінії, чоловіка (дружину), співмешканця, які вчинили злочин, а також священнослужитель (ст.434-3) [4, с. 410].

Крім того, в КК Франції передбачена кримінальна відповідальність за неповідомлення про докази невинуватості особи, яка тимчасово взята під варту або засуджена за злочин (ст. 434-11). При цьому звільненню від відповідальності підлягає особа, яка, хоч із запізненням дасть свідчення за власною волею. Дані норми могли б дістати своє законодавче закріплення і в КК України.

Наступним видом причетності до злочину який отримав законодавче регулювання в законодавстві Франції є потурання злочину. КК Франції (ст. 423-5) прямо зазначає обов'язок посадових осіб перешкоджати злочинам.

Крім спеціального суб'єкта, кримінальній відповідальності підлягає і загальний суб'єкт.

Відповідно до ст. 223-3, 223-4 КК Франції, встановлюється відповідальність осіб, які залишили без допомоги особу, яка не здатна сама себе захистити. Суб'єкт даного злочину є спеціальний (це особа, що залишила людину, яка знаходиться в безпорадному стані, в небезпеці, повинна піклуватися про неї).

Отже, подана інформація про законодавче регулювання інституту причетності до злочину в законодавстві України та Франції дозволяє зробити такі висновки:

1. Законодавством Франції врегульоване не тільки заздалегідь не обіцяне приховування, але і недонесення, потурання визнається самостійним злочином.

2. Покарання за заздальегід не обіцяне приховування до злочину залежить від покарання, яке загрожує за основний злочин, та при цьому є суворішим в порівнянні з покаранням за даний злочин в Україні.

3. Крім того в КК Франції, на відміну від КК України, окремо здійснюється кваліфікація щодо недонесення про злочини щодо осіб, які знаходяться в безпорадному стані.

1. *Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації. Монографія. / М. І. Хавронюк. – К. : Юрисконсульт, 2006. – 1048с.*
2. *Крылова Н.Е. Уголовное право зарубежных стран (Англии, Франции, Германии).: Учебное пособие / Н.Е. Крылова, А.В. Серебренникова Изд. 2-е, перераб. и доп.. – М.: Зерцало, 1998. – 208 с.*
3. *Уголовное право зарубежных стран. Общая и Особенная части : учебник / под ред. И.Д. Козочкина. – 3-е изд., перераб. и доп. – М. : Волтерс Клувер, 2010. – 1056 с.*
4. *Уголовный кодекс Франции (с изм. и доп. на 1 января 2002 года) / [науч. ред. Л.В. Головки, Н.Е. Крылова]. – СПб.: Издательство «Юридический центр Пресс», 2002. – 650 с.*

Торбеев М.О.

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМ КРИМІНАЛЬНОЇ ПОВЕДІНКИ В СФЕРІ РАДІАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ

Вже з первісних етапів становлення кримінальної та кримінологічної наук дослідники юридичних площин прийшли до розуміння відносно вирішального значення правильної кваліфікації злочинів, як одного із домінуючих аспектів справедливого застосування того чи іншого кримінального закону. Проте, нами підтримується думка, що сучасна диференціація кримінально-правових норм настільки деталізована, що багато окремих, самостійних складів злочинів, передбачених законом, відрізняються один від одного лише однією ознакою [1, с. 4,5]. Правильне визначення форми кримінальної поведінки прямо пов'язане з настанням істотних обмежень щодо особи злочинця, тобто з похідним настанням кримінальної відповідальності для нього. Необхідно враховувати, що застосування будь-якого роду санкцій є крайньою мірою в природі кримінального покарання і воно тягне за собою тимчасове позбавлення людини визначеного кола прав і свобод, що індивідуалізуються в обвинувальному вирокі суду і здійснюються спеціальними органами виконавчої влади держави [2, с. 29]. Правильність розпізнання певних індивідуальних ознак злочину та їх комплексна сукупність прямо впливає на рівень прав і свобод, а відтак визначена взаємопов'язаність форми кримінальної поведінки із настанням кари нерозривно крокує з подальшим розвитком кримінології, як складової державної політики у боротьбі із злочинністю.

По причині існування ризиків виникнення радіаційних загроз в різних сферах суспільних відносин на ґрунті злочинних посягань з різного роду мотивів, радіаційна безпека країни вимагає постійного дослідження можливих проявів